

Verksamhetsberättelse för arbetet med hotade groddjur i Skåne 2008

Titel: Verksamhetsberättelse för arbetet med hotade groddjur i Skåne 2008

Utgiven av: Länsstyrelsen i Skåne län

Författare: Marika Stenberg & Per Nyström, Ekoll HB

Beställningsadress: Länsstyrelsen i Skåne län
Miljöenheten
205 15 MALMÖ
Tfn: 040-25 20 00
lansstyrelsen@m.lst.se

Copyright: Länsstyrelsen i Skåne
Alla foton och figurer är gjorda av författarna om inget annat anges

ISBN: xxx-xx-xxxx-xx-x

Layout: Marika Stenberg

Tryckt:

Omslagsbild: Från övre högra hörnet: grönfläckig padda, strandpadda, klockgroda, lökgroda, lövgroda, långbensgroda och större vattensalamander

I Skåne finns flera arter av groddjur som är hotade. I Sverige finns tre av dessa arter enbart i Skåne. Länsstyrelsen i Skåne ansvarar bland annat för att utvärdera, revidera och genomföra åtgärder inom flera åtgärdsprogram. Under 2008 har Länsstyrelsen i Skåne län ansvarat för att utvärdera åtgärdsprogrammet för strandpaddan samt revidera det befintliga åtgärdsprogrammet för strandpadda och gröNFLäckig padda. Det finns även fastställda åtgärdsprogram för lökgrodan och den större vattensalamandern och dessutom ett förslag till nytt åtgärdsprogram för långbensgroda. Förutom dessa arter, som berörs av åtgärdsprogram, finns i Skåne den hänsynskrävande lövgrodan, som numera, tack vare ett intensivt naturvårdsarbete, inte längre är rödlistad.

För att kunna leva upp till detta ansvar behövde Länsstyrelsen i Skåne län ytterligare resurser för att genomföra åtgärdsprogrammen. Samordning av åtgärder för hänsynskrävande groddjur i Skåne, i samarbete med Länsstyrelsens koordinator, startade därför i april 2008. Samordnarna har fungerat som rådgivare åt koordinatören samt åt annan personal på Länsstyrelsen som behövt stöd vid ärenden som berör hotade groddjur. För att kunna genomföra restaureringar och nyanläggningar av lekvatten för olika arter har samordnarna skött kontakterna med markägare (t ex hjälp med tillståndsansökningar), gräventreprenör, och Länsstyrelsens tillståndsprövare. Mycket tid har lagts ner på kontakter med markägare som är intresserade av att gör åtgärder för hänsynskrävande groddjur på sina marker. Det finns därför nu ett bra underlag till vilka åtgärder vi kan göra för dessa groddjur under 2009. Att lyfta fram kunskap om hotade groddjur och det arbetet som genomförs är viktigt. Samordnarna har därför ansvarat för kontakt med media (bland annat program om lökgrodans lek i Mitt i Naturen och hjälpt till att ta fram en informationsbroschyr om hotade groddjur i Skåne). En viktig del i bevarandearbetet är inhämtning av ny kunskap. Samordnarna har tagit fram information om bl a chytridiomykosis (svampsjukdom som angriper groddjur) och varit med och diskuterat hur man bör hantera detta hot i fält. De har även gett förslag på och handlett examensarbeten (Lunds universitet) som rör hotade groddjur i Skåne. Slutligen har samordnarna tagit fram denna verksamhetsberättelse. Verksamhetsberättelsen innehåller kortfattad information om åtgärder *finansierade av Länsstyrelsen i Skåne län* (via åtgärdsprogramsmedel), såsom kostnader för samordning, habitatförbättringar, uppfödning och förflyttningar, inventeringar samt grodseminarium i november (Tabell 1).

Tabell I. Kostnader för genomförda åtgärder för hotade groddjur i Skåne 2008, finansierade av Länsstyrelsen i Skåne län via åtgärdsprogrammedel.

Åtgärder	Kostnad (SEK)
Samordning av åtgärder för hänsynskrävande groddjur i Skåne i samarbete med Länsstyrelsens koordinator under 2008	225 000
Habitatförbättringar	
Restaurering i Lunnarp, tre vatten	11 000
Restaurering i Ljungavången NR, ett vatten	12 000
Nygrävning Högaborgs NR, ett vatten	12 000
Vård av landmiljö vid Svabesholm	5 000
Nygrävning Hildesborg, två vatten	15 000
Inventeringar	
Översiktsinventering större vattensalamander i hela länet samt i 17 Natura 2000-områden	225 000
Långbensgroda i delar av länet samt framtagande av förslag till monitoringprogram	50 000
Strandpadda i Kristianstads och Bromölla kommuner	15 000
Grönfläckig padda, strandpadda, klockgroda, lövgroda mellan Ravlunda skjutfält och Gislövshammar, lökgroda i Lunkabergsområdet	40 000
Grönfläckig padda, strandpadda, långbensgroda, lökgroda, lövgroda och större vattensalamander i området kring Lunnarp	10 000
Hotade groddjur mellan Vik och Gislövshammar samt inom Bäckhalladalens NR	4 000
Övrigt	
Åtgärder för grönfläckig padda (rominsamling, utsättning, flytt av ätlig groda, röjning av havtorn på Lernacken)	70 000
Åtgärder för grönfläckig padda (uppföljning av beståndsutveckling på Lernacken och i Limhamns kalkbrott, inventering i Malmö stad)	55 000
Åtgärder för sällsynta paddor i västra Skåne	20 000
Grodseminarium, Föredrag om sjukdomar, Trenton Garner m fl	8 500
Summa:	777 500

Nedan följer en kortfattad beskrivning av åtgärder genomförda under 2008:

Habitatförbättringar

Tre vatten i Lunnarp restaurerades. Lokalerna 70-303, 70-304, 70-305 förstörades och fördjupades. Detta för att gynna främst lökgroda men även långbensgroda, lövgroda och större vattensalamander. I Ljungavångens NR fördjupades lokalen 70-074 för att gynna främst lökgroda men även långbensgroda, lövgroda och större vattensalamander.

Ett nytt vatten grävdes i Högaborgs NR (70-317, Figur 1) anpassat för gröんfläckig padda och strandpadda. Två nya vatten för grönfläckig padda har grävts i Hildesborg (Figur 2).

Figur 1. Nytt vatten, framförallt skapat för strandpadda och grönfläckig padda, i Högaborgs NR (objektnummer 70-317, Tomelilla kommun). Dammen blev färdig april 2008. Under året har man observerat grönfläckig padda, lökgroda, lövgroda och större vattensalamander i denna damm. Foto taget april 2008.

Figur 2. Nytt vatten för grönfläckig padda vid Hildesborg (Landskrona kommun). I dammen sattes yngel av grönfläckig padda från Limhamns kalkbrott. Dessa yngel (åtminstone en del av dem) lyckades metamorfosera. Foto taget oktober 2008 av Jan Pröjts.

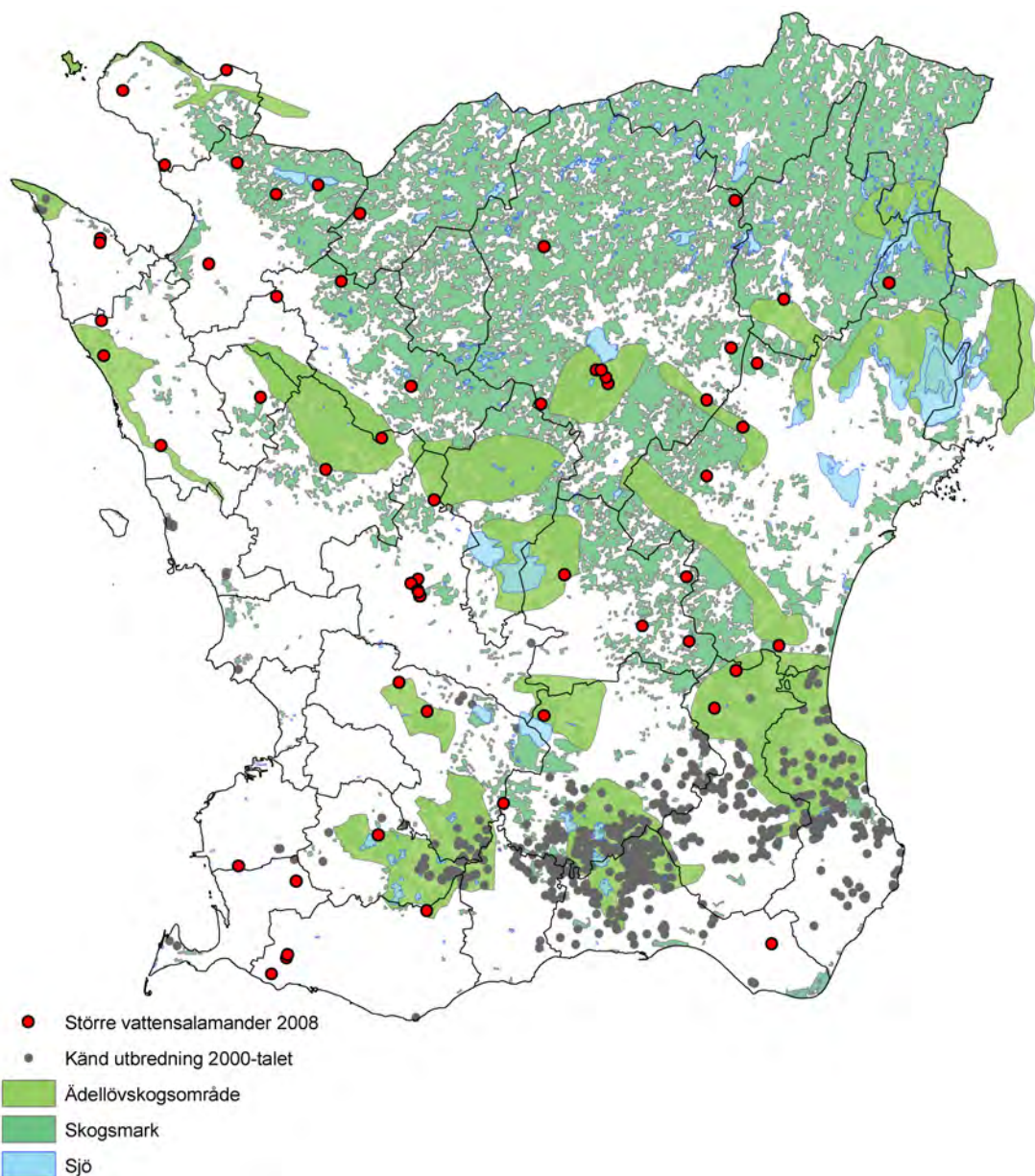
Vård av landmiljö har skett vid Svabesholms NR för att gynna hänsynskrävande groddjur (och hasselmus). Röjning av havtorn har skett vid Lernacken för att förbättra för grönfläckig padda. Vid Järavallen har man röjt sly vid lekvattnen för strandpadda.

Uppfödning, utsättningar och förflyttningar

Det har inte skett någon uppfödning i Paddeborg eftersom den inte fungerat i år. Istället kommer eventuell framtida uppfödning att ske i Limhamns kalkbrott. Utsättning av grönfläckig padda (nykläckta yngel från Limhamns kalkbrott) har skett i de två nygrävda vattnen i Hildesborg (Figur 2). Dessa yngel lyckades metamorfosera. Metamorfer från Eskilstorps ängar har satts ut på Lernacken. Förflyttning av andra groddjur (konkurrenter och predatorer) har skett i Limhamns kalkbrott (vanlig padda, ätlig groda och större vattensalamander). Dessa har flyttats till Malmöhus vallgravar samt Sofiedals golfbana. Från Lernacken har det flyttats en stor mängd vanliga paddor samt några ätliga grodor.

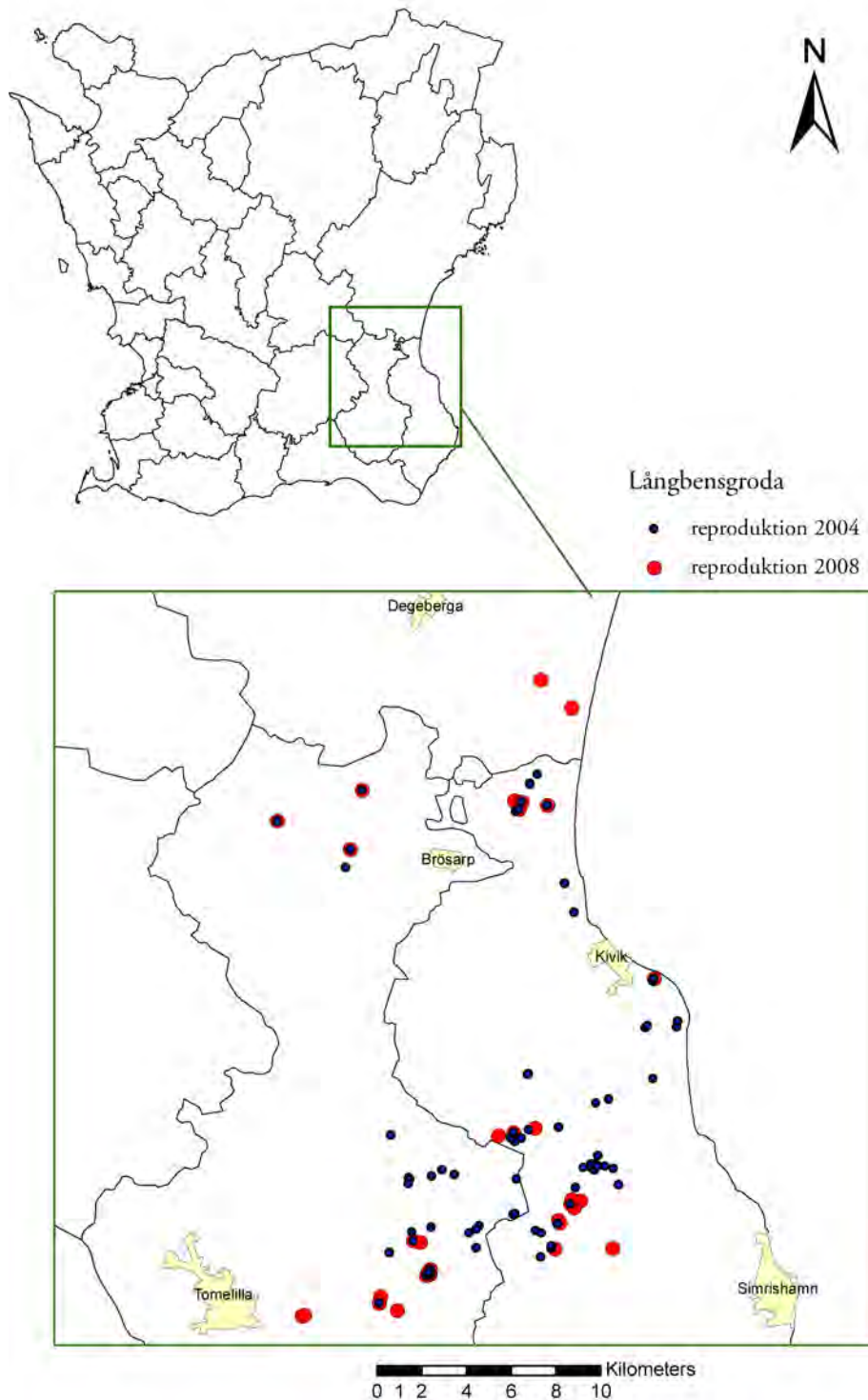
Inventeringar

Flera inventeringar har skett. Nytt för i år är att alla som inventerat har lagt in sina observationer på "artportalen". Det har skett en övergripande inventering av större vattensalamander utanför det kända utbredningsområdet samt inom 17 utpekade Natura 2000-områden (främst genom hävning efter larver). Resultaten visade att den större vattensalamandern förekommer i stora delar av länet, huvudsakligen i områden med lövskog och/eller i det småskaliga jordbrukslandskapet (Figur 3). Inventeringen visade också att även om det finns ganska många småvatten i länet i lämpliga landmiljöer var mer än vartannat besökt vatten olämpligt för hänsynskrävande groddjur (främst på grund av fiskförekomst, kräftförekomst och avsaknad av undervattensvegetation). Mycket god bevarandestatus (minst en lokal med reproduktion och minst 10 vatten per km²) bedömdes finnas inom Fredriksbergs mosse, Skoghejdan och Skoghusets enefäläd.

Figur 3. Känd utbredning av den större vattensalamandern i Skåne efter inventeringen 2008. Utbredningen av arten i Skåne är knuten till skogsområden och områden med småskaligt jordbruk (ffa inom det redan tidigare kända utbredningsområdet). Arten saknas i stort sett helt i områden som karaktäriseras av storskaligt jordbruk/skogsbruk och intensiv exploatering.

Långbensgrodan inventerades i delar av länet samtidigt som ett förslag till monitoringprogram för arten togs fram. Totalt inventerades 79 dammar (huvudsakligen genom att räkna antalet romklumpar), och av dessa utvalda vatten var arten känd sedan tidigare i 35 vatten på 2000-talet. Resultaten visade att rom kunde konstateras i 34 vatten, varav 9 var lokaler som inte var kända sedan tidigare (Figur 4). Metoden med att räkna romklumpar bör vara användbar men behöver förfinas något.

Figur 4. Lokaler med lyckad reproduktion av långbensgroda 2004 och 2008 i Skåne.

Strandpadda har inventerats i tidigare kända lokaler i Kristianstads och Bromölla kommuner. Arten återfanns på de flesta lokalerna i Kristianstads kommun (Figur 5), men återfanns inte i Bromölla kommun. En del områden har lyssnats av utan att man lyckats återfinna strandpaddan, t ex områdena kring Hammarsjön, Helgeåns utlopp vid Pulken och Yngsjö, strandängarna vid Vanneberga-Fårabäck (alla i Kristianstad kommun) samt i Grödbby (Bromölla kommun). Det är dock inte omöjligt att det finns strandpaddor kvar i dessa områden och inventering efter arten bör fortsätta. Inventering har även skett vid Järavallen och där fanns färre vuxna djur än 2007.

Figur 5. Lokal för strandpadda i Kristianstad kommun (Horna södra, objektsnummer 90-017). Här spelade 30 strandpaddor 2008. Det var också lyckad reproduktion av strandpadda här. Foto taget april 2008.

Inventering av grönfläckig padda, strandpadda, långbensgroda, lökgroda, lövgroda och större vattensalamander har gjorts i området kring Lunnarp. Orsaken var främst för att följa upp om habitatförbättrande åtgärder, som gjorts i området tidigare år, har haft någon positiv effekt på groddjurens spridning. Resultatet var positivt, d v s alla nya och restaurerade vatten har koloniserats av något hänsynskrävande groddjur (Figur 6).

Figur 6. Restaurerat vatten (objektnummer 70-074) i Ljungavångens NR. I år har man observerat lökgroda, långbensgroda, lövgroda och större vattensalamander i dammen. Foto taget mars 2008.

Inventering av främst strandpadda och grönfläckig padda vid Gislövs Hammar, Brantevik, Bäckhalladalens NR och Tjörnedala gjordes inga fynd. Fynd av strandpadda gjordes däremot i Vik, Svingeln och Knäcken, samt vid Vårhallarna.

Grönfläckig padda, strandpadda, klockgroda, lövgroda har även inventerats mellan Ravlunda skjutfält och Gislövshammar samt lökgroda i Lunkabergsområdet. Enstaka fynd av vuxna grönfläckiga paddor och strandpaddor gjordes på Ravlunda skjutfält (Figur 7). En del strandpaddor återfanns vid Vårhallen, medan endast ett fåtal återfanns vid Vik. Reproduktion av strandpadda konstaterades i alla lokaler där man fann vuxna djur. Varken strandpadda eller grönfläckig padda återfanns vid Baskemölla, Vitemölla, Bäckhalladalen, Brantevik eller Lunkaberg/Stendala. Långbensgroda noterades i Vitemölla och Bäckhalladalen (!). Ett fåtal klockrodor hördes vid en lokal i Bäckhalladalen, medan fler hördes i Lunkaberg/Stendala. I Lunkaberg/Stendala hördes inga lökrodor i år. Många lövgrodor hördes i Bäckhalladalen och Lunkaberg/Stendala. På Ravlunda skjutfält sågs en vuxen långbensgroda med onormal färg (blodsprängda) ben, vilket kan tyda på någon sjukdom (Figur 8). Experter från England trodde dock att det kunde vara ett ranavirus och inte den fruktade svampsjukdomen (chytridiomykosis).

Figur 7. Strandpaddor under äggläggning vid "Plattan" på Ravlunda skjutfält. Foto taget maj 2008 av Ove Törnqvist.

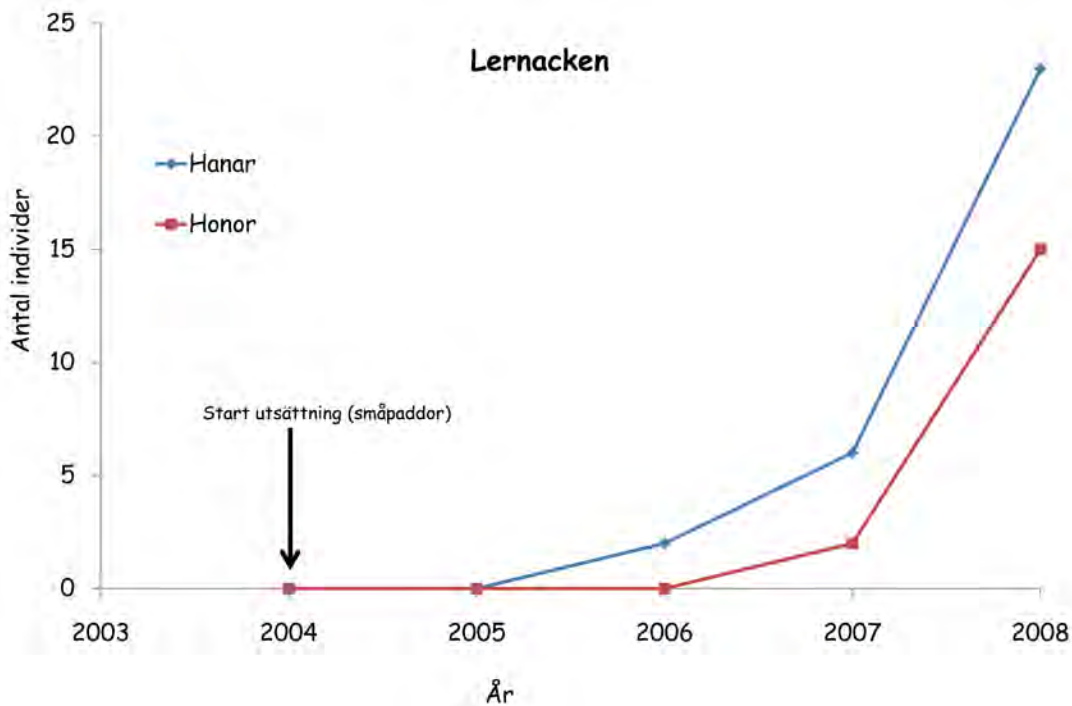

Figur 8. Sjuk groda med blodsprängda ben funnen på Ravlunda skjutfält. Enligt experter från England är grodan troligen smittad av ett ranavirus. Foton tagna maj 2008 av Ove Törnqvist.

På Flommen/Falsterbo noterades glädjande nog mer än trettio spelande hanar av gröんfläckig padda i fyra vatten samt god reproduktion i åtminstone ett vatten (Figur 9). Vattenanalyser gjordes och vattnet var saltpåverkat (ca 8 ‰). Lika glädjande resultat hade man på Lernacken, där antalet individer av grönfläckig padda ökat väldigt mycket i år (Figur 10). Även på Eskilstorps ängar har antalet grönfläckiga paddor tredubblats (se examensarbete nedan).

Figur 9. Leklokal med lyckad reproduktion av grönfläckig padda på Flommens golfklubb. Infälld bild visar en ny-metamorfoserad grönfläckig padda.

Figur 10. Antal observerade adulta grönfläckiga paddor på Lernacken.

Examensarbeten

Det har skett flera undersökningar i form av examensarbeten. Ett arbete visade att om Gråen ska kunna fungera som en framtida lokal för grönfläckig padda måste omfattande habitatsförbättringar ske, såväl vad gäller landmiljön som lekvattnen.

En undersökning av den grönfläckiga paddans habitatval, under landlivet, på Eskilstorps ängar visade att populationen har tredubblats sedan 2006 och att djuren uppehåller sig på några få platser (främst i anslutning till en hästgård). Inventeringsresultaten beror till stor del på väderleken. En slutsats är att det behöver skapas fler övervintrings- och uppehållsplatser vid Eskilstorps ängar.

Ett examensarbete har undersökt lökgradans status i Käglinge strövområde, Törringe och på Revingefältet. I Käglinge och i Törringe hördes lökgrador i tidigare kända lokaler, men inga lökgrador hördes på Revingefältet.

Övrigt

Året avslutades med ett grodseminarium på Länsstyrelsen i Kristianstad. För att öka kunskapen om den fruktade svampsjukdomen, chytridiomykosis, möjliga framtida hot mot groddjur anordnade Länsstyrelsen i Skåne ett seminarium den 11 december 2008, som helt koncentrerade sig på chytridiomykosis. Föredrag hölls om sjukdomar av Trenton Garner, Institute of Zoology, London och Ian Stephen, London Zoo, Zoological Society of London. Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) höll en kort information om deras verksamhet.

Rapporter

Tryckta Länsstyrelserapporter

Hallengren, Anders (2008): Hotade groddjur i Skåne – en enkel information. Länsstyrelsen i Skåne län.

Stenberg, Marika & Nyström, Per (i tryck): Större vattensalamander (*Triturus cristatus*) i Skåne 2008 – Översiktsinventering och förekomst inom 17 Natura 2000 områden. Länsstyrelsen i Skåne län

Övriga rapporter

Gustafsson, Mikael(2008): Strandpaddeinventering i Kristianstads kommun och Bromölla kommun 2008.

Loman, Jon (2008): Inventering av långbensgroda i delar av Skåne 2008. Med förslag till monitoringprogram. *Rana* konsult.

Pröjts, Jan(2008): Åtgärder för sällsynta paddor i västra Skåne 2008. Strandpadda och grönfläckig padda. Ekologgruppen i Landskrona

Törnqvist, Ove (2008): Inventering av hotade groddjur i sydöstra Skåne 2008. O-T NaturKonsult.

För mer information om de icke-tryckta rapporterna kontakta anders.hallengren@m.lst.se

Exjobb

Eriksson, Kristina (under bearbetning): Status och möjligheter för lökgrodan i sydvästra Skåne och Revingefältet. Examensarbete i Biologi, Ekologiska institutionen, Lunds universitet

Olin, Stefan (i tryck): Inventering av grönfläckig padda (*Bufo viridis*) i Eskilstorps landmiljöer – populationsuppskattning, habitatval och metodutveckling. Examensarbete i Naturvård, Ekologiska institutionen, Lunds Universitet.

Sandberg, Henrik (2008): Grönfläckig padda, *Bufo viridis*, på Gråen: förutsättningar för återintroducering. Examensarbete i Biologi, Ekologiska institutionen, Lunds universitet

Vi som arbetat med åtgärderna

Petter och Sara Albinson, Sten-Arne Bodeborn, Kristina Eriksson, Mikael Gustavsson, Anders Hallengren, Jon Loman, Per Nyström, Stefan Olin, Jan Pröjts, Henrik Sandberg, Marika Stenberg, Anders Thuresson, Ove Törnqvist, Mats Wirén, Österlens Naturvårdsförening

